7/1794 136 -3-

T.C
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ.1.01/. 1400
KONU : Yazılı Soru Önergesi

3/04/2000 MATBS 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 17.04.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-202-3/1816 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ekinde gönderilen Balıkesir Milletvekili sayın İlyas YILMAZYILDIZ'a ait 7/1794-5070 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

EKLER :
EK - 1 Görüş (1 adet - 4 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığı'na

Bilgi :
Başbakanlığa

7/1794 137-4-

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : **İlyas YILMAZYILDIZ**
Balıkesir Milletvekili

Esas No : 7/1794 - 5070

Soru 1 -Tarımda mevcut destekleme politikalarının değiştirilerek, tarımda doğrudan destek projesi kapsamında, hedef çiftçilere doğrudan gelir sağlanması ve kayıt sisteminin oluşturulması amacıyla pilot bölgelerde uygulama başlatılmasına ilişkin karar, Resmi Gazete'nin 14. 03.2000 tarih 23993 sayılı nüshasında yayımlanmıştır. Söz konusu projenin uygulama alanı olarak; 1- Ankara - Polatlı ilçesi, 2 -Antalya - Serik ve Manavgat ilçeleri, 3- Adyaman - Merkez ve Kahta ilçeleri, 4- Trabzon - Akçaabat ve Sürmene ilçeleri olmak üzere 4 bölge pilot bölge olarak tespit edilmiştir. Nüfusunun % 55' i köyde yaşayan ve nüfusunun %80' i tarımsal sektörle geçinen, toprakları itibariyle tarımın her çeşidinin yapıldığı Balıkesir ilinin tespit edilen pilot bölge içinde yer almaması büyük bir eksikliktir. Balıkesir ili hedef çiftçilere doğrudan gelir desteği sağlanması ve kayıt sisteminin oluşturulması amacıyla pilot bölgeler uygulaması içine alınması konusunda Başbakanlığınızca bir çalışma yapılmakta mıdır? Ne zaman Balıkesir ili pilot bölgeler arasına alınacaktır?

Soru 2 - Tarımsal ürünlerin fiyatları ve üretici gelirlerinde istikrar sağlamak, iç ve dış talebe göre üretimi yönlendirmek, kaynakların uygun kullanımını temin etmek, modern girdilerin ve yeni teknolojilerin kullanımını yaygınlaştıracak verimliliği, dolayısıyla üretimi artırmak, üretici gelirlerini ve refah seviyesini yükseltmek, tarımsal destek politikalarımızın oluşturulmasında önemli bir etkendir. Bölgesel ve özel konumu itibariyle her türlü ürünün yetiştirildiği Balıkesir ilinin pilot bölgeler içine alınmamasının gerekçeleri nelerdir? Balıkesir ilinin, pilot uygulama içine alınması, tarımın çeşitliliği, Türkiye'deki hayvansal üretimde ön sıralarda yer alması, beyaz et üretiminin üçte birinin, kimyasal gübre üretiminin dörtte birinin yapılması ve tarım aletleri sanayiinin gelişmişliği göz önüne alındığında uygulamanın neticelerinin doğru alınması açısından çok önemli ve yararlı sonuçlar vermesi muhtemeldir. Bu nedenle pilot uygulama yapılacak iller arasına Balıkesir ilinin dahil edilmesini tekrar gözden geçirmeyi düşünür müsünüz?

Cevap 1-2 - Bilindiği gibi ülkemizde tarımsal reformların başlangıcı olarak değerlendirilebilecek, tarım sektörünün bu gün var olan sorunlarının en başında gelen ve tarım politikalarına yön veren kurumlar arası koordinasyonsuzluğu giderecek olan "Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu" Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuş ve 21.12.1999 tarih ve 23913 sayılı Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Bu kurulun görevleri arasında tarım ve tarımsal destekleme politikalarının yeniden yapılandırılması ve tarımsal veri tabanı oluşturulması gelmektedir. IMF ve Dünya Bankası ile varılan mutabakat neticesinde mevcut tarım politikalarının rasyonalize edilmesi ve tarımda " Doğrudan Gelir Desteği Sistemi " nin (DGD) uygulamaya konulması kararına varıldığından kurulun yapılan ilk toplantısında DGD çalışması ele alınmış ve özellikle pilot uygulama için gerekli çalışmayı yapmak üzere kurul temsilcisi kuruluşların katılımı ile bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

Ülkemizde mevcut destekleme sistemini daha etkin hale getirmek, kaynakların optimal kullanımını sağlamak ve çiftçi gelirlerini arttırarak yeni gelir seçenekleri yaratmaya yönelik olmak üzere DGD ile ilgili pilot uygulamanın 2000 yılında başlatılması, 2001 yılında ülke düzeyinde yaygınlaştırılarak 2002 yılında ulusal düzeyde tamamlanması öngörülmüştür.

Pilot proje uygulamasında, alternatif mekanizmaların test edilmesi ve çiftçi kayıt sisteminin oluşturulması, gelir desteğinin adil dağıtılması, dolaylı olarak tarımsal sübvansiyonların yerine konacak olan DGD'ne karşı çiftçi davranışlarının izlenmesi amaçlanmıştır.

Pilot projede iller ve ilçeler belirlenirken; ortalama işletme büyüklüğü dikkate alınarak bu ölçüden sapmalar, kadastro ve tapulama işlemlerinin yapılıp yapılmadığı, monukültür veya polikültür tarımı, üretim fazlası ürünün olup olmadığı, iklim ve topografik yapı vb. kriterler dikkate alınarak gelecek yıllara yönelik veri tabanı oluşturmak amacıyla seçilmiştir. Köyler de tamamen tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Pilot uygulamalarda tapu ve kadastro kayıtlarının yanı sıra ziraat odaları ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın taşra teşkilatlarındaki mevcut kayıtlardan da yararlanılarak uygulama sonuçları değerlendirilmiş, sonuçların olumlu olması halinde 2001 yılında ülke geneline yaygınlaştırılarak 2002 yılında ise tüm ülkede uygulanması kararlaştırılmıştır.

2000 yılı için uygulama, pilot proje şeklinde olup, Balıkesir ilinin dahil edilmesine dair talep önümüzdeki yıl ülke geneline yaygınlaştırıldığında dikkate alınacaktır.

Soru 3 - 57. Hükümetin tarımsal destekleme politikaları nelerdir? Bugüne kadar hangi uygulamalar hayata geçirilmiştir?

Cevap 3 - Üretimin yönlendirilmesi ve ekonomik dengelerin korunması amacıyla üreticinin üretime devam etmesini sağlayarak, üretimini artırmasını ve yeni ürünleri üretime katmasını özendirmek amacıyla destekleme politikası yürütülür.

Ülkemizde fiyat yolu ile destekleme uzun yıllardan beri en yaygın olarak başvurulan destekleme modelidir. Bu tür destekleme yöntemiyle; hükümetler hangi ürünleri hangi fiyattan satın alacağını belirleyerek alım yapacak kuruluşu görevlendirmektedir.

5 Nisan 1994 kararlarıyla birlikte 1994 yılında destekleme kapsamına alınan ürün sayısı 8'e (arpa, buğday, cavdar, yulaf, mısır, çeltik, şekerpancarı ve tütün) düşürülmüş olup; bu uygulama günümüzde halen devam etmektedir.

Devlet destekleme alım kapsamına alınan ürünlerin fiyatları Bakanlar Kurulu'nca belirlenmekte ve fiyatları Resmi Gazete'de yayımlanmaktadır. Alımlarda görevli kuruluşlar da yine Bakanlar Kurulunca belirlenmekte ve kurumların bu alımlarından dolayı oluşan zararları, görev zararı kabul edilerek hazine tarafından karşılanmaktadır.

Tarımsal üretimdeki masrafların başında girdiler gelmektedir. Çiftçilerin modern teknolojiyi benimsemeleri ve maliyetleri düşürmek için girdiler desteklenmektedir.

1961 yılında başlayan gübre desteklemesi yöntem ve destekleme miktarındaki değişikliklerle bu güne kadar devam etmiş; bugün gübre desteklemesi gübre cinslerine göre belirlenen maktu miktarlar üzerinden doğrudan gübre üretimi yapan fabrikalara, ithalatçılara ve dağıtıcı kuruluşlara yapılmaktadır.

7/1794 139-6-

1985 yılından itibaren sertifikalı tohum destekleme kapsamına alınmış ve daha sonra bu kapsama sertifikalı fidan da dahil edilmiştir.Bakanlığımız tarafından belirlenen tohum cinsleri yine belirlenen kg. veya fidan başına destekleme miktarları ölçüsünde üretici kuruluşlara destekleme yapılmaktadır.

Bitki ve hayvan hastalıklarına karşı kullanılan tarımsal ilaçlara 1987 yılından itibaren sübvansiyon uygulanmaktadır. Çiftçilere veteriner sağlık ilaçları için fatura bedelinin %20 si, zirai mücadele ilaçları için ise fatura bedelinin %0-30 oranında sübvansiyon uygulaması yapılmaktadır.

Çiftçiler, kamu veya özel sulama şebekelerinden gelen su için ücret ödemezler. Sulanan alanlarda üretim yapan çiftçiler işletme ve bakım masrafları karşılığı belli bir katkıda bulunurlar.

Tarımsal sulama için kullanılan elektrik fiyatları diğer amaçlar için kullanılan elektrik fiyatlarına göre daha düşük olarak kullandırılmaktadır.

Tarım sektörüne verilen desteklerin büyük bölümünü tavizli kredilerden oluşan faiz farkları oluşturmaktadır. T.C. Ziraat Bankası tarafından tarım sektörüne değişik kalemlerde ve değişik faiz oranlarında kredi verilmektedir.Geçmiş yıllarda normal ticari kredi faiz oranları %120-130'lar seviyesinde iken banka üreticiye %50-%70 faiz oranıyla kredi kullandırmıştır. 2000 yılında tarımsal üretim için verilen kredi faiz oranları mart ayında %40.36'ya, nisan ayında da %39.50'ye düşürülmüştür.

Yine reform kapsamında mevcut destekleme sistemleri yerine alternatif destekler üzerinde çalışılmış, bu kapsamda eylül ayında bakanlığımız tarafından hazırlanan "Parite Uygulaması" ile ilgili çalışma Bakanlar Kurulu'na sunulmuştur.

Diğer taraftan, prim sistemi uygulaması ile, doğrudan gelir desteği uygulamaları devam etmektedir. Bu sistemlerle, tarımda yönlendiricilik, yani ürün planlaması esas alınacaktır. Bu sayede, üreticiler fiyat desteğine ve bir yıl önceki serbest pazarda oluşan fiyatlara bağlı üretim yapmaktan kurtarılacak, ürünler arası pariteler de dikkate alınarak, ülkenin iç ve dış pazar talebine göre üretim yapmaları teşvik edilecek ve desteklenecektir .Böylece, yanlış politikalardan kaynaklanan ürün fazlası oluşumu veya yeteri kadar üretilememe sorunu çözüme kavuşturulacaktır.

Ancak, tarım sektörünün mevcut yapısına bakıldığında, herhangi bir yönlendirmenin bu yapı içinde gerçekleştirilmesi imkansız görülmektedir. Bu nedenle, öncelikle yapısal problemin halledilmesi gerekmektedir. Ülkemizde tarımda yapılacak yönlendirme ile ürünler arasındaki dengesizlik ve üretimlerin yurt içi ve yurt dışı talebe göre teşvikinin yapılması için öncelikle hizmetlerin tek bir kurumun yetkisinde toplanmasının sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda "Tarım Hizmetlerinin Yeniden Düzenlenmesi" hakkında kanun tasarısı hazırlanmış, kamuoyu gündemine sunulmuş ve gereği için Başbakanlığa gönderilmiştir.

— Ayrıca kütlü pamuk, yağlık ayçiçeği ve soya fasulyesinde "Prim Sistemi Uygulaması"na geçilmiş olup, başvurunun sona erdiği 30.04.2000 tarihinden itibaren ödeme için gerekli işlemler başlatılacaktır. Diğer ürünlerde de bu sistemin uygulanması için çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde aşırı üretim nedeniyle stoka üretim yapan ürünlerde, üretimin yurtiçi ve yurtdışı üretim miktarı düzeyinde yapılması ve üretimden çekilecek alanlarda öncelikle ülkemizin ihtiyacı olan ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla "Alternatif

Ürün Projesi" hazırlanmıştır. Proje, Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu tarafından kabul görmüş olup, bu konuda çalışmalar başlatılmıştır.

Ayrıca "Tarımsal Üretimde Kullanılan Girdilerin Dünya Fiyatları ile Uyum Projesi" adı altında bir çalışma yapılmış olup, Bakanlar Kurulu'na sunulmuştur.Bu proje ile bitkisel ve hayvansal üretimde kullanılan girdilerin üreticiye daha ucuz fiyatla sunulması, üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve üretici gelirleriyle beraber tüketici alım gücünün de artırılması amaçlanmaktadır.

Bunların dışında "Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Dağıtılacak Tohumluk Hakkındaki Karar" 20.08.1999 tarih ve 23792 sayılı Resmi Gazete'de "Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"da 14.10.1999 tarih ve 23876 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Üreticinin ürün ve ürün grubu bazında dikey ve yatay teşkilatlanmasını sağlayacak "Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu" hazırlanmış ve Başbakanlığa sunulmuştur. Tarımda üretici birlikleri; bitkisel üretimin gelişmesini sağlayacak, bu amaçla teknik ve ekonomik yönden üreticilere rehberlik yapacak, tarımsal konulardaki haksız rekabeti önleyecek, fiyatın oluşmasında etkili olabilecek, üreticilere gübre, tohum, zirai mücadele ilaçları, mekanizasyon ve diğer tarımsal girdilerin teminini sağlayacak, üyelere eğitim ve yayım hizmeti götürecek, ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlanması konularında üyeler arası dayanışmayı sağlayacak, üreticilerin haklarını korumak üzere iç ve dış pazarlarda kalite standardı ve maliyet açısından rekabet gücü yüksek üretim hedefinin gerçekleşmesine katkıda bulunacak, gerekli araştırma ve ıslah çalışmaları faaliyetlerini yürütecek gerektiğinde uluslararası ve ulusal düzeyde ilgili kuruluşlarla işbirliğinde bulunacaktır.

Tarım sektörü, cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar, ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişmesinde çok önemli görevler üstlenmiş ve bu görevini günümüze kadar sürdürmüştür.

Bakanlığımızın yeni yüzyıldaki hedefi ;

-Tarımsal veri tabanı ve çiftçi kayıt sistemi oluşturmak,

-Tarımla ilgili ekonomiyi kayıt altına almak,

-Verimlilik ve üretimi artırarak üreticinin refahını yükseltmek,

-Tarımsal üretimi yönlendirici kılarak tarımda sürdürülebilirliği sağlamak,

-Dünya ülkeleri ile rekabet edebilecek üretim çeşitliliği ve kalitesini yakalamak,

-Tarım ürünleri dış ticaret dengesinin ihracat lehine gelişmesini sağlamak,

-Ürünler arası fiyat paritesi ile üretim planlamasını sağlayarak kaynak israfını önlemek,

-Yerine konulması mümkün olmayan tarım topraklarının yanlış ve amaç dışı kullanımını önlemek,

-Tarım- sanayi entegrasyonunu sağlamak ve sanayi yatırımlarını kırsal alana kaydırmak,

-Toplumun yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak,

-Sanayiye yeterli, sürekli, kaliteli, standart ve uygun fiyattan hammadde sağlamak,

-Sağlıklı, sürdürülebilir çevrenin oluşturulmasını sağlamaktır.